

ein Zufall sein, dass der auf dem Råbockskär-Inselchen beringte Vogel, drei Jahre später, auf derselben Insel genistet hat. Das Nisten in demselben Schärenhof dürfte aber schon mehr als ein Zufall sein.

Knölsvanen, *Cygnus olor* (Gm.), häckande som förvildad på Åland.

CARL HOLMQVIST.

År 1931 kläckte våra tama knölsvanar i Ålands fågelskydds-förenings fågeldamm i Mariehamn 4 ungar, av vilka 3 blevo full-vuxna. En dog av någon anledning som helt ung.

När dessa ungsvanar i oktober blevo flygga, började de lära sig flyga i det de flögo från ena sidan av dammen till den andra. En dag då „flygskolan“ i dammen var i full gång och det blåste stark nordlig vind, hände det, att en av ungsvanarna mot sin vilja av den hårda vinden blev förd över stängslet ut på den fria Östra hamnen. Till en början kände vår vinddrivna fågel sig besvärad av det stora vattnet, som den i hast utbytt mot den lilla dammen, och höll sig mitt på fjärden, där den ej nådde botten och således ej kunde få tag på någon föda. Efter hand började hungern och hemlängtan tydligen göra sig påminta och ungsvanen gjorde förtvirlade försök att komma in i dammen på nytt, än från söder, än från norr, men när den skulle sänka sig märkte den antagligen, att området var för litet att landa på, och dess energiska ansträngningar blevo fåfänga.

Icke heller kunde man komma fågelns nära, ty den hade i sin ensamhet blivit skygg, mest beroende på att tjänstaktiga ynglingar, oombedda, gjort flere misslyckade försök att infånga den.

Tiden gick och fågelns hade småningom lärt sig att under näterna söka sig föda invid vassruggarna. Vi voro nu inne i december månad och det började lägga sig blås på hamnen, varför vi oroade oss för, att vår fågel skulle dö av svält. En vacker morgon då jag kom ned till hamnen för att se efter huru det var ställt, fann jag att isen lagt sig över hela hamnen, med undantag av en enda öppning mitt på fjärden, där svanen låg med högsträckt hals och oroligt simmade av och an.

Medan jag stod och funderade kommo två sångsvanar, *Cygnus cygnus* (L.), och slogo ned bredvid sin släkting. Jag blev så intresserad av att se vad som sedan skulle hända att jag knappt vågade röra mig där jag stod. Efter ca. 20 min. blevo fåglarna oroliga, varefter vildsvanarna lyfte och vår vän följde efter, som på befallning. Kursen sattes rakt åt SW över staden och jag tänkte då, att jag såg vår skyddsling för sista gången. Jag var glad över att ej behöva oroa mig för att fågeln skulle frysa in.

Följande vår vidtalade jag flere personer, som bodde i närheten av de ställen, där vildsvanar vår och höst bruka rasta, att hålla noga utkik efter, om bland svanarna fanns någon som skiljde sig från de andra till utseendet eller höll sig ensam. Jag hade nämligen ett svagt hopp att fågeln måhända skulle återkomma i sällskap med sina följeslagare, men ytterst svagt var detta hopp. — En dag i slutet av april meddelade vakten Rosenqvist att ett 50-tal svanar hade anlämt, och att en bland dem jagades och hölls på avstånd från de andra.

Jag försåg mig med en god kikare och reste omedelbart till svanarnas första viloplats om våren, Torpfjärden¹⁾. Vid ankomsten såg jag de ovannämnda svanarna i fullt arbete med sina matbestyr. En fågel låg skild från de andra, och till min stora glädje konstaterade jag att fågeln var en ung knölsvan. Genast kom den tanken för mig, att då den så länge hållit sångsvanarna sällskap, skulle den helt säkert följa dem vidare norrut, men däri hade jag misstagit mig. Svanarna flyttade, när tiden var inne, men vår svan stannade ensam kvar en och en halv månad på samma plats. Därefter förflyttade den sig till en vik i Finströms socken, den s. k. Ämnasviken, där den stannade över sin ruggning. Efter denna gjorde svanen nya utflykter och då först uppsökte den sin födelseort. Själv såg jag den inte, men en trovärdig mariehamnare som tidigt en morgon varit ute och fiskat, berättade att en ensam svan flere gånger flugit lågt över dammen och varje gång glidflugit för att komma ned i densamma. Då styrktes mitt antagande, att den ensamma svanen var just vår svan, som senaste höst blev tvungen att söka sin föda på egen hand.

En vecka senare blev jag meddelad, att en ensam svan flere dagar hade vistats i den s. k. Knutsbodaviken i Lemlands socken, ca. 5 km E från Mariehamn, och där låg vår svan till dess de inre

¹⁾ Ca. 3 km W om Mariehamn.

vikarna började frysa, då den för andra gången flyttade söderut, men denna gång ensam, för att på våren 1933 återkomma till sina kända betesplatser, först till Torpfjärden och sedan till Knutsbodaviken.

Då vi sågo att vår svan tvenne år i följd flyttat och återkommit på våren, rådgjorde jag med forstmästare Leo Björkman vid Landskapsnämnden om möjligheten att utverka ett mindre anslag för inköp från fågeldammen av en svan till, i och för utplantering tillsammans med den förvildade svanen. Detta förslag intresserade honom och affären uppgjordes så, att landskapet inlöste en 2-årig och två års-ungar av knölsvanebeståndet i dammen, den förstnämnda i ålder med den redan förvildade fågeln. Alla tre utsläpptes tillsammans med denna, som för tillfället uppehöll sig i Torpfjärden. Följande vår, år 1934, återkommo tidigt på våren två svanar till Knutsbodaviken, där de redde sitt bo och senare utkläckte 3 ungar, det första knölsvanpar som i vilt tillstånd häckat på Åland, ja i hela vårt land.

Ledsamt nog lade en person ut sina fisknät i viken, så att ungarna som helt små fastnade i dem och drucknade. Men svanarna läto sig ej skrämmas, utan återkommo senaste vår (1935) ånyo. Nu var det tre i sällskap, som prydde Knutsbodavikens spegelblanka vatten. Denna vik är som skapad för svanar, ganska stor, men grund och kantad med kraftiga vassruggar, samt har en ypperlig bottenvegetation. Nu ansåg antagligen det lagligen vigda herrskapet, att denna vik tillhörde dem allena, varför den tredje svanen obönhörligen motades bort. Vart, har jag ej lyckats få reda på. För att freda fåglarna arrenderade Ålands Fågelskyddsförening senaste vår både fiskevattnet och skytterättigheterna i Knutsbodaviken, som numera är fridlyst.

Svanarna utkläckte i år sex ungar, som nu äro flygga. Det återstår att se, om våra ungsvanar återkomma och häcka i någon passlig vik när de efter 3 år bliva fortplantningsdugliga.

Zusammenfassung: Brüten von verwildeten Höckerschwänen auf Åland. Im Sommer 1931 wurden 4 Höckerschwanjunge in dem Vogelteich des åländischen Vogelschutzvereines in Mariehamn erbrütet, von denen 3 hoch kamen. Einer von diesen Vögeln wurde in Oktober beim Übungsflug durch starke Windstöße aus dem Teiche geführt und hielt sich auf dem Hafen auf, bis er in Dezember 2 Singschwäne, *Cygnus c. cygnus* (L.), nach Süden begleitete. Im Frühjahr 1932 erschien ein junger Höckerschwan, offen-

bar derselbe Vogel, zusammen mit 50 Singschwänen in der Nähe von Mariehamn, wo er hinterblieb als die Singschwäne weiter zogen, und sich den ganzen Sommer in der Gegend aufhielt. Im Herbst zog er allein nach Süden, um im Frühjahr 1933 wiederzukommen.

Jetzt wurden von den Behörden der Landschaft Åland aus dem Schwanbestande des Vogelschutzvereins ein 2-jähriger und 2 einjährige Höckerschwäne eingekauft und auf dem Aufenthaltsort des verwilderten Vogels, einem seichten Meerbusen, freigelassen. Im Frühjahr 1934 erschienen dort 2 Schwäne, die nisteten und 3 Junge ausbrüteten. Leider fingen sich die Jungen in Fischnetzen.

Im Frühjahr 1935 trafen 3 Schwäne auf demselben Meerbusen ein. Der ungepaarte wurde verjagt, und das Schwanpaar brachte in diesem Sommer 6 Junge hoch.

Über den Tagesrhythmus der Vögel im arktischen Sommer.

VON PONTUS PALMGREN.

Schon seit frühesten Zeiten ist es wohl dem aufmerksamen Naturbeobachter aufgefallen, wie die nachts schlafenden Vogelarten im Frühling in ziemlich bestimmter Reihenfolge morgens ihren Sang ertönen lassen. Diese Tatsache ist auch Gegenstand einer Reihe mehr oder weniger systematischer Beobachtungen gewesen (WRIGHT 1912, 13, ALLEN 1913, HAECKER 1916, ZIMMER 1919, DÖRING 1919, SCHWAN 1921—22, VOIGT 1923, DORNO 1924, HAVESTADT und PLASSMANN 1924, SEPPÄ 1928, ALLARD 1930, BÖÖK 1933, PAATELA 1934, HEYDER 1934, die übereinstimmend ergeben haben, dass eine grosse Zahl von Arten eine staunenswerte Pünktlichkeit im Verhältnis zum Sonnenaufgang zeigen, gleiche Wetterlage vorausgesetzt, und die Untersucher, die sich photometrischer Methoden bedienen, haben festgestellt, dass der Gesang mit im grossen ganzen ziemlich kleiner Variation bei einer für die verschiedenen Arten typischen Helligkeit, der sog. „Weckhelligkeit“, einsetzt (SCHWAN, DORNO).

Das Aufhören des Vogelgesanges und des Regeseins Abends, resp. das Regewerden nächtlicher Arten, hat viel weniger das Interesse der Ornithologen gefesselt; die vorliegenden Beobachtungen zeugen auch hier von einer gewissen Korrelation mit den Lichtverhältnissen (WRIGHT 1912, 13, SCHUSTER 1921, HAECKER 1924, BLAKE 1928, DROST 1930, 31, SHAVER & WALKER 1931, HEYDER 1931, 33, HORST 1933).